

ESG VIEWPOINT

Ontbossing in Brazilië

Joe Horrocks-Taylor
Senior Associate
Responsible Investment

In één oogopslag

- De natuurlijke leefgebieden van Brazilië zijn voor de hele wereld van grote waarde. Het land is goed voor 15-20% van de wereldwijde biologische diversiteit en voor 60% van het regenwoud van de Amazone.
- De ontbossing is in de zittingstermijn van president Bolsonaro toegenomen, vooral door veeteelt, sojaproductie en goudwinning.
- President Lula heeft beloofd de ontbossing te stoppen.
- Ontbossing in Brazilië vormt in onze optiek een materieel risico voor beleggers. Wij vragen naar het waarom en kijken naar wijzigingen in het toezicht.
- In Brazilië spraken we met beleidsmakers en diverse bedrijven in sectoren die met ontbossing in verband kunnen worden gebracht, naast bedrijven met verwante ketens.

Introductie

Braziliaans ecosystemen zijn van enorme waarde op het gebied van milieu, maatschappij en economie. De afbraak is in de vijf jaren zwakke milieubescherming onder president Bolsonaro in hoog tempo versneld

Dat president Lula terug is in het zadel vormt een impuls om de ontbossing tegen te gaan. Die inspanningen om het tij te keren, lopen echter tegen belangrijke obstakels op. We evalueren hoe dit de risico's en kansen in verband met ontbossing verandert. En welke nieuwe kansen er voor de belegger liggen om met overheden en bedrijven in gesprek te gaan. We zijn naar Brazilië gereisd om meer inzicht in de materie te krijgen en op hervormingen aan te dringen. Daar hebben we in het kader van ons bredere traject over dit onderwerp gesproken met beleidsmakers, sojahandelaren en vleesverwerkers.

Ontbossing in Brazilië vormt in onze optiek een materieel risico voor beleggers. Wij vragen naar het waarom en kijken naar wijzigingen in het toezicht

Meer weten? Scrol verder of klik op een snelkoppeling.

Is het omslagpunt bereikt?

De beleggingsrisico's van ontbossing

Dialogo ter plekke in Brazilië

Slotoverwegingen: engagement voor positieve verandering

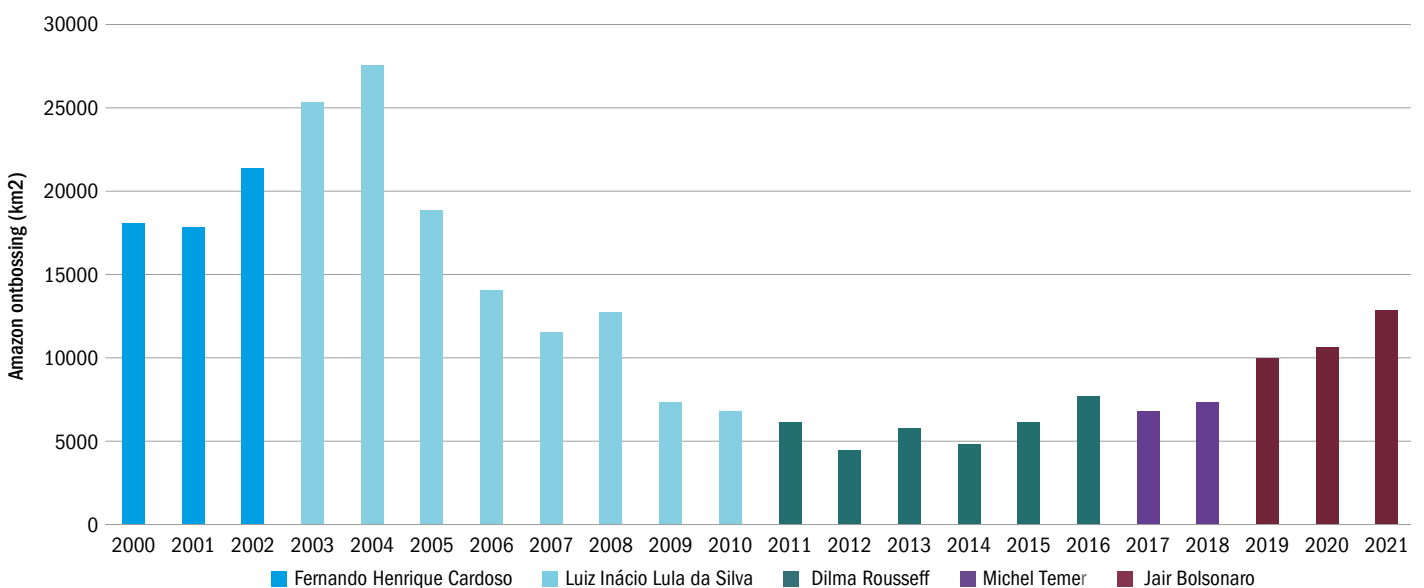
Afbraak regenwoud: is het omslagpunt bereikt?

De natuurlijke leefgebieden van Brazilië zijn naar iedere maatstaf ongelooflijk waardevol. Het land is goed voor **15-20%** van de biodiversiteit van de wereld, waaronder twee ‘hotspots’ (de Cerrado en het Atlantisch Woud), alsook voor 60% van het regenwoud van de Amazone

Deze leefgebieden zijn daarnaast sociaal-economisch belangrijk: het Amazonegebied draagt **\$ 8.2 miljard** bij aan de Braziliaanse economie. En er wonen in Brazilië bijna **900.000 inheemse volkeren, in 305 etnische groepen**.

De natuurlijke leefgebieden van Brazilië worden echter systematisch afgebroken. Achter dat habitatverlies en die afbraak zitten drie basisindustrieën: vee, soja en (illegale) goudwinning. De rundveeproductie is de directe oorzaak van meer dan **70% van de Braziliaanse ontbossing in het Amazonegebied**. Het meeste daarvan **is illegaal**.

Figuur 1: Ontbossing in het Braziliaanse Amazonegebied is onder Lula dramatisch gedaald en onder Bolsonaro bijna verdubbeld

Bron: [Program to Calculate Deforestation in the Amazon \(PRODES\)](#), [INPE](#), grafiek Carbon Brief

Soja is na rundvee de [op één na belangrijkste oorzaak van habitatverlies](#) in Brazilië. Deze productie draagt bij aan de habitatomschakeling in het savannegebied van de Cerrado en is [overwegend legaal](#). De impact van de illegale goudwinning is nog veel verraderlijker: illegale goudwinners knagen aan de reserves en beschermde gebieden van de inheemse bevolking in het Amazonegebied en verspreiden daar geweld, ziektes en vervuiling. De producten uit deze drie industrieën komen in de wereldwijde keten terecht. Dus kunnen ook bedrijven van buiten Brazilië hierin worden meegesleept.

De situatie is tijdens het presidentschap van Jair Bolsonaro in de periode 2019-2022 verergerd. Het regelkader dat habitatomschakeling moet voorkomen, verslechterde ernstig. Van de overheidsinstanties voor het milieu en de wetshandhaving gingen de [budgetten met ruim 30% omlaag](#). Milieuperts werden [gewipt](#). Er kwam een vacaturestop. Belangrijke verantwoordelijkheden gingen naar het [ministerie van landbouw](#) (dat het bedrijfsleven een warmer hart toedraagt). De inheemse rechten werden zwaar aangetast en het [agentschap voor inheemse zaken werd de facto opgeheven](#). Illegale indringers in inheems gebied kregen [steun van de overheid](#). Tijdens de regering Bolsonaro beliep het habitatverlies in de Amazone en de Cerrado het hoogste niveau in resp. [15](#) en [7 jaar](#). Brazilië raakte in deze biomen in 2022 een leefgebied ter omvang van Israël kwijt.

De overwinning van Lula da Silva in oktober 2022 op Bolsonaro lijkt een broze nieuwe tijd in te luiden voor de Braziliaanse bosgebieden. Het tempo van de ontbossing was in de eerste ambtstermijn van Lula begin jaren 2000 met [meer dan 70% gedaald](#). Een belangrijke campagnebelofte was nul ontbossing in het Amazonegebied in 2030. Op zijn eerste werkdag zette Lula direct zijn handtekening onder een pakket van zeven uitvoeringsbesluiten voor de beheersing van de ontbossing, de wederopbouw van de milieu-instanties en de terugkeer van

belangrijke bevoegdheden bij het ministerie van Milieu. Marina Silva werd minister voor het milieu en Sonia Guajajara kreeg de positie van eerste minister voor inheemse groeperingen van Brazilië.

Lula moet echter heel wat hindernissen nemen om de ontbossing omlaag te krijgen. Het Braziliaanse congres wordt nog altijd door conservatieven gedomineerd. [De landbouwfractie](#) is het grootste georganiseerde samenwerkingsverband: pogingen om ontbossing aan banden te leggen kunnen op tegenstand rekenen. Lula heeft met uitvoeringsbesluiten het congres omzeild, maar heeft de instemming van dat congres nodig voor bredere milieuwetten en voor de bekrachtiging van de uitvoeringsbesluiten. Het congres probeert [actief het werk van Lula terug te draaien](#) en de bevoegdheden van de ministeries voor milieu en inheemse groeperingen af te zwakken.

Herstel van de schade aan milieu-instellingen wordt bovendien een lang proces. Er ligt zo weer een nieuw budget, maar over de [werving en training van geschoold personeel](#) bij instellingen als IBAMA, het agentschap voor milieuhandhaving, gaat tijd heen. Tot slot kunnen infrastructurele megaprojecten rond het Amazonegebied [breuklijnen](#) in de coalitie van Lula blootleggen.

De verkiezingsoverwinning van Lula da Silva op Bolsonaro in oktober 2022 luidde een broze nieuwe tijd in voor de bescherming van de bosgebieden van Brazilië

De beleggingsrisico's van ontbossing

Ontbossing in Brazilië brengt op verschillende terreinen materiële financiële risico's met zich mee. De waarde van het bestaande regenwoud van Brazilië wordt door de Wereldbank geschat op meer dan **\$ 317 miljard per jaar**. Dat is circa zeven keer meer dan de waarde van extensieve landbouw, hout en mijnbouw. Het is dus zaak dat we praten met de overheid én met bedrijven die met ontbossing in verband kunnen worden gebracht

Het regenwoud vervult een belangrijke rol bij de regulering van het klimaat in de regio:

- De neerslag die door het regenwoud zelf wordt veroorzaakt via verdampingsrecycling is goed voor bijna **41% van de neerslag** in het Amazonegebied.
- Door de ontbossing neemt de kans op droogte in het zuidelijke Amazonegebied toe. Rio Grande do Sul heeft voor het derde achtereenvolgende jaar last van droogte. Voor producenten een verlies van meer dan **\$ 2,3 miljard**.
- Een verlies van het regenwoud van **1% zorgt volgens wetenschappers voor 0,25% minder neerslag per maand** (oftewel 0,1 mm). Dat kan niet lineair worden doorgetrokken. Volgens modellen bereikt het Amazonegebied een **omslagpunt**. Er volgt dan massale bossterfte en er ontstaat een savanne. De reactie op de ontbossing in het Amazonegebied is dan ook flink onzeker.

Het bosverlies in het zuidelijke Amazonegebied ligt al hoger dan 30%. Volgens de huidige trend stijgt dat tot 56% in 2050, een ramp voor de landbouwproductiviteit. Brazilië is bovendien voor meer dan **75% van de elektriciteit** afhankelijk van waterkracht. Veranderingen in de neerslag door ontbossing en klimaatverandering **bedreigen de energiezekerheid**. Ontbossing en de klimaateffecten daarvan vormen een reëel risico voor beleggingen in Braziliaanse bedrijven en **staatsleningen**.

Door de fysieke risico's in combinatie met veranderende marktomstandigheden en regelgeving kan de landbouw in ontboste gebieden stranden. Dat betekent afschrijvingen, afwaarderingen of een omslag naar schulden. Die risico's zijn vooral zo prangend omdat het internationale beleidslandschap razendsnel verandert.

De **EU** en het **VK** hebben strenge ontbossingscriteria voor importproducten ingevoerd. Ook in de **Amerikaanse senaat** wordt over vergelijkbare wetgeving gesproken. Ook China, een

zeer belangrijke afzetmarkt voor Braziliaanse landbouwproducten, **geeft aan dat invoerproducten die met ontbossing samenhangen sterker kunnen worden gecontroleerd**. Chinese bedrijven als China Mengniu Dairy voeren sterk ontbossingsbeleid in. Deze regelgeving vormt een belangrijk marktsignaal; onder de ontbossingsverordening van de EU kunnen in gebreke blijvende partijen een boete tegemoet zien van maximaal **4% van de totale jaarlijkse omzet in de EU**.

Door die strengere regelgeving neemt ook het risico van rechtszaken over ontbossing toe (zoals blijkt uit de recente **zaak die door ngo's tegen BNP Paribas is aangespannen** voor het verlenen van financiële diensten aan bedrijven die aan de ontbossing in het Amazonegebied bijdragen). Financiële organisaties liggen steeds vaker onder vuur over ontbossing. Bedrijven die een risico voor ontbossing vormen, kunnen daardoor ook met **hogere kapitaalkosten** te maken krijgen (met gevolgen voor de kredietwaardigheid). Die transitierisico's worden mede in de hand gewerkt door de politieke veranderingen in Brazilië. De inhuldiging van president Lula in januari was een duidelijke waterscheiding voor de Braziliaanse ambitie inzake ontbossing.

Dat er een einde komt aan de ontbossing is essentieel willen beleggers kunnen voldoen aan de net zero-ambitie. Ontbossing is verantwoordelijk voor **11% van de mondiale uitstoot**. Is de ontbossing in 2030 niet tot stilstand gebracht, dan wordt het **onmogelijk om de opwarming van de aarde tot 1,5°C** te beperken. Positief is dat natuurlijke oplossingen vaak zeer kosteneffectief en direct zijn. Die klimaatoplossingen kunnen tot wel **37% van de opslag van CO2-uitstoot** bijdragen die nodig is om de opwarming tot 1,5°C te beperken. Inspanningen om een einde aan ontbossing te maken leveren drievoudige klimaatwinst op: minder uitstoot, betere CO2-opvang en sterkere klimaatanpassing.

Engagement ter plekke in Brazilië

We zijn actief lid van (de werkgroepen van) Investor Policy Dialogue on Deforestation (IPDD) in Brazilië en de afnemende landen. In het kader van onze werkzaamheden in het toezichtslandschap in Brazilië hebben we in april 2023 als onderdeel van een IPDD-delegatie het land bezocht

De reis heeft ons gesterkt in de overtuiging dat een bredere aanpak van samenwerkende belanghebbenden nodig is voor een effectieve aanpak van ontbossing en de risico's daarvan. Bij Columbia Threadneedle structureren we ons engagement over ontbossing op basis van drie pijlers:

1) Samenwerking met beleidsmakers

De afgelopen vijf jaar waren een duidelijke les dat het ontbossingsbeleid van de overheid samen moet gaan met actie van bedrijven om tot een reductie in het tempo van de ontbossing te komen.

Op deze reis kregen we de kans om met de Braziliaanse overheid te praten over de prioriteiten van beleggers bij de beheersing van ontbossing. In Brasilia zijn er gesprekken gevoerd met diverse ministeries, waaronder het ministerie van Milieu, het ministerie van Planning, het ministerie van Inheemse Volkeren, naast ook de centrale bank, IBAMA en ICMBio. Het doel van die bijeenkomsten was om meer zicht te krijgen op de prioriteiten en plannen van de nieuwe regering Lula over de beheersing van ontbossing en om de behoeften van beleggers onder de aandacht te brengen.

Via het IPDD hebben we vier belangrijke verzoeken bij de Braziliaanse overheid neergelegd:

- **Ten eerste**, een overheidsregister voor de doorvoer van dieren en het plattelandsmilieu, met betere toegang voor gebruikers uit de private sector zodat deze kunnen nagaan welke actoren

zich schuldig maken aan illegale ontbossing. Dat betekent volgens ons dat dat milieuregister onder het toezicht van een onafhankelijk ministerie zou moeten blijven vallen.

- **Ten tweede**, verbetering van het kadaster en het toezichtslandschap ten bate van de ontwikkeling van stimuleringsregelingen, waarbij grondeigenaars bestaande bossen conserveren en aangetast land herstellen.
- **Ten derde**, herstel van de budgetten en de bezetting van handhavingsorganisaties als IBAMA, zodat actoren die buiten de wet ontbossen nergens van kunnen profiteren.
- **Tot slot** hebben we de risico's van ontbossing benadrukt voor onze investeringen in staatspapier. Aangedrongen is op de uitgifte van met duurzaamheid samenhangende obligatieleningen zoals die in Uruguay.

Terwijl de nieuwe regering verder aan de slag gaat, blijven we samen met het IPDD in overleg met overheidsorganisaties over kansen om deze prioriteiten verdere invulling te geven.

2) Engagement met de sojahandel en vleesverwerkers

Er lopen actieve engagementtrajecten met veel sojahandelaren en vleesverwerkers die in verband worden gebracht met Braziliaans habitatverlies via ofwel de directe bedrijfsactiviteiten ofwel leveranciers. Van die bedrijven verwachten we een toezegging om in 2025 ontbossingsvrij en omschakelingsvrij te produceren, in te kopen en te financieren. Ook moeten ze alle door bedrijven ingekochte grondstoffen kunnen traceren.

Verder verwachten we een duidelijke strategie waarmee deze toezeggingen worden gerealiseerd.

We hebben de afgelopen twee jaar diverse malen met Braziliaanse vleesverwerkers **JBS** en **Marfrig** gesproken. Onze grootste zorg is in hoeverre die in staat zijn om vee verder te traceren dan bij de directe leveranciers. Dat is van essentieel belang: volgens schattingen van het concern JBS zit minstens 60% van het ontbossingsrisico in de keten bij de leveranciers van zijn leveranciers.

JBS is begonnen met inkoopbeoordelingen op regioniveau en probeert in te kopen in gebieden waar het risico van ontbossing lager is. De capaciteit om de productie tot op dat niveau te traceren is echter nog altijd vrij beperkt. We hebben er bij de vleesverwerkers op aangedrongen een sterke rol op zich te nemen. Om samen met het ministerie van Landbouw en dat van Milieu samen te werken aan het afstemmen van de traceerbaarheid van diergezondheid en aan controlesystemen voor de ontbossing.

Daarnaast is in Sao Paulo gesproken met de directeur duurzaamheid voor Latijns-Amerika van **Archer-Daniels-Midland (ADM)**. We hebben bij ADM aangedrongen op het aanscherpen van de duurzaamheidseisen voor 'aggregators' van soja, om meer te doen aan het trainen van die aggregators en om screeningsinstrumenten voor ontbossing aan te reiken. We maakten ons daarnaast sterk voor een zero conversion-streefdoel waarmee ADM gelijke tred houdt met andere sojahandelaren.

3) Engagement met bedrijven in de keten

We hebben twee sectoren in de keten in kaart gebracht die potentieel de druk op de Braziliaanse landbouwsector kunnen opvoeren.

De eerste sector is leer. Leer is belangrijk voor de [marge van vleesverwerkers](#). In tegenstelling tot rundvlees wordt leer [grotendeels geëxporteerd](#). De helft van het geëxporteerde Braziliaanse leer komt in auto's terecht. Veel daarvan worden in Europa geproduceerd. Leer valt onder de nieuwe ontbossingsverordening van de EU. Er loopt een [gericht engagementtraject](#) met 5 leveranciers van autostoelen en met 8 autofabrikanten (evalueren en beheersen ontbossingsimpact). We zijn medeoprichter van de [Investor Working Group for a Deforestation-Free Automotive Industry](#) in nauwe samenwerking met Rainforest Foundation Norway.

Europese financiële instellingen vormen de tweede sector. Die vallen op dit moment niet onder de nieuwe ontbossingsverordening van de EU. Het lijkt echter waarschijnlijk dat dat in de toekomst wel het geval zal zijn. Deze instellingen hebben op dit moment te maken met een verhoogde aandacht vanuit de samenleving. Zo is tegen [BNP Paribas een rechtszaak aangespannen](#) voor financiële dienstverlening aan bedrijven die met Braziliaanse ontbossing in verband kunnen worden gebracht. We blijven in gesprek met Braziliaanse financiële instellingen, maar menen dat het Europese beleidsklimaat in toenemende mate rugwind biedt voor engagement over ontbossing.

Tot slot: engagement voor positieve verandering

Wil de verantwoorde belegger inspelen op de broze kans die de herverkiezing van president Lula biedt, dan moet dat gebeuren via een voortvarend engagementtraject waarin de landbouwsector, beleidsmakers, financiers en klanten worden samengebracht. Bij Columbia Threadneedle willen we de

verandering stimuleren door samen te werken met beleidsmakers, het gesprek aan te gaan met sojahandelaren en vleesverwerkers en te spreken met bedrijven in de keten. We blijven met gelijkgezinde beleggers met één stem over dit onderwerp praten.

Over de auteur

Joe Horrocks-Taylor, Senior Associate Responsible Investment

Joe werkt sinds 2021 bij het Responsible Investment team. Hij richt zich op klimaatverandering en biodiversiteit. Eerder was hij als duurzaamheidsadviseur werkzaam bij diverse klanten in de private en overheidssector. In zijn vrije tijd mag hij graag sporten, fietsen en vogelen.

Contacteer ons

 columbiathreadneedle.nl

 Volg ons op LinkedIn

Lees meer op columbiathreadneedle.nl

© 2023 Columbia Threadneedle Investments is de wereldwijde merknaam van alle onderdelen van de groep Columbia en Threadneedle.

Uitsluitend voor professionele en gekwalificeerde beleggers.

Dit financiële promotiemateriaal is uitsluitend uitgegeven voor marketing- en informatiedoeleinden door Columbia Threadneedle Investments in België, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal, Spanje, het Verenigd Koninkrijk, Zweden en Zwitserland.

Uitsluitend bestemd voor professionele cliënten zoals gedefinieerd in de Europese Richtlijn 2014/65/EU ('MiFID II') en niet voor distributie aan particulieren.

Dit materiaal mag niet worden beschouwd als een aanbod, verzoek, advies of beleggingsaanbeveling. Dit document is geldig op de datum van publicatie en kan zonder voorafgaande kennisgeving worden gewijzigd. Informatie uit externe bronnen wordt betrouwbaar geacht, maar de juistheid en volledigheid ervan kan niet worden gegarandeerd. De effectieve beleggingsparameters worden overeengekomen en uiteengezet in het prospectus of de formele overeenkomst voor vermogensbeheer. Financieel promotiemateriaal wordt uitgegeven voor marketing- en informatiedoeleinden; in het Verenigd Koninkrijk door Columbia Threadneedle Management Limited, waaraan vergunning is verleend door en dat onder toezicht staat van de Financial Conduct Authority; in de EER door Columbia Threadneedle Netherlands B.V., dat onder toezicht staat van de Nederlandse Autoriteit Financiële Markten (AFM); en in Zwitserland door Columbia Threadneedle Management (Swiss) GmbH, dat optreedt als vertegenwoordiging van Columbia Threadneedle Management Limited. In het Midden-Oosten: Dit document wordt verspreid door Columbia Threadneedle Investments (ME) Limited, dat onder toezicht staat van de Dubai Financial Services Authority (DFSA). Voor distributeurs: Dit document is bedoeld om distributeurs informatie te verstrekken over producten en diensten van de Groep en mag niet verder worden verspreid. Voor institutionele cliënten: De informatie in dit document is niet bedoeld als financieel advies en is uitsluitend bestemd voor personen met voldoende kennis van beleggen die voldoen aan de criteria van de toezichhouder om te kunnen worden beschouwd als een Professional Client of als Market Counterparties. Andere personen mogen zich er niet op baseren.

485771 (09/23)